

Do Levíc zavítal Anton Hykisch, Jozef Banáš aj Ľuboš Jurík

ŠTEFAN RÁCHELA

LEVICE - Vďaka Tekovskej knižnici (TK) a Občianskemu združeniu Hlas knižnice zavítali do Levíc začiatkom minulého týždňa predstavitelia hodnotnej slovenskej literatúry. V pondelok 7. decembra dopoludnia sa konala v Literárnom klube TK beseda s Antonom Hykischom, spisovateľom spätým s našim regiónom. Absolvoval dva roky na levickom gymnáziu a v roku 1988 tu zbieral materiály na román *Atómové leto*. V kruhu študentov Gymnázia A. Vrábľa a niekoľkých dospelých priaznivcov literatúry ho privítala Klára Benčatová.

Host poskytol prierez svojou tvorbou i životom. Vyštvodoval Vysokú školu ekonomickú a keďže ekonómia je dosť nezáživná veda, začal sa popri práci venovať písaniu. Po skončení školy zistil on a jeho rovesníci, že všetko je inak ako ich učili v škole. Jeho prvý román „Krok do neznáma“ z roku 1959 bol o dezilúziách. Neprešiel cenzúrou a po vytlačení bol zošrotovaný. Paradoxne po štyroch rokoch, po politickom odmäku, vyšiel opäť.

kusu o útek „na západ“. Ako študenti gymnázia sa rozhodli ujsť do západného Nemecka v západných Čechách a dohodli sa, že sa stretnú na druhej strane hranice, v Mähringu. Krátko po vystúpení z vlaku ich pohraničníci chytili a uväznili. (Dokončenie gymnázia potom vybavil Hykischovi otec po známosti v Leviciach.)

Po potlačení „Jari 1968“ opäť musel zmeniť tému a napísal román *Volanty do nebies* z prostredia automobilových pretekov. Román *Čas majstrov* z roku 1974 o banskoštiavnickom maliarovi bol pre zmenu útekom do minulosti. Príbeh o neznámom umelcovi žijúcom v búrlivom období banických povstaní bol o dileme umelca v rozporuplnej dobe. „Umelec musí vždy zostať človekom,“ konštatoval host. Tento román bol preložený aj do nemčiny.

Potom sa Hykisch začal namiesto minulosti venovať budúcnosti. Začal písať sci-fi. „Som zvedavý,“ konštatoval na margo písania sci-fi. Rád striedal žánre, lebo jednotlivárna práca ho nebavila. Návratom do minulosti bol opäť román

najviac informácií získal po večeroch počas posedení s robotníkmi pri pive. Po zmene režimu vstúpil aj do politiky a stal sa prvým veľvyslancom SR v Kanade v rokoch 1993 -97. Tam zistil, že politika je nečestná a nevhodná v nej pokračovať. K téme sa vrátil v diele *Ako chutí politika*.

V románe *Spomeň si na cára* zachytáva vzťah svojho strýka a menovca, ktorý sa stal pobočníkom bulharského cára Ferdinanda Coburga. Diaľal posledným Hykischovým dielom je román *Rozkoše dávnych čias*. Je výpoveďou o jeho generácii, ktorá prežila vojnu a povstanie, rok 1948, 1968 i „štrnganie kľúčmi“. Na záver prečítal z neho krátky úryvok, ktorý sa odohráva v Leviciach v čase, keď likvidovali kláštory. Zachytil tu vlastné spomienky. „Snivajte, každý by mal mať svoje „Námestie v Mähringu“, odkázal mladým poslucháčom na záver.

POLITIKA JE AKO VÍR

V utorok podvečer sa potom konala v hudobnom kabine Tekovskej knižnice beseda so spisovateľmi Ľubošom Jurikom a Jozefom Banášom. Aj túto besedu viedla Klára Benčatová.

Obaja spolu absolvovali už množstvo takýchto besied. Spája ich pôsobenie v politike, Jurík bol hovorcem predsedu NR SR Ivana Gašparoviča, neskôr asistentom poslancu NR SR Banáša. Kým Jurík bol už predtým renomovaným autorom, Banáš bol menej známy, písal scenáre (najznámejší film *Začiatok sezóny*). Knihy začal tvoriť až po odchode z politiky. Je však veľmi úspešný, aj keď tvrdí, že známejší je ako otec Adely Banášovej. Jeho recesistická kniha *Idioti v politike* je vpredaná. Na poznámku z publika, že idotov v politike je stále dosť, Banáš vysvetlil, že on vychádzal zo starogréckeho slova, čiže myslel tých politikov, ktorí to myslia poctivo.

Politický thriller *Zóna nadšenia* zachytáva šesťdesiate roky u nás. Šťastí je autobiografický, jedinečný je však pohľad sovietskych okupačných vojakov z roku 1968. Jeho posledný román *Zastavte Dubčeka* je tiež odsúdený na úspech. Podľa Banáša je kniha napísaná vtedy, keď je prečítaná.

Ľuboš Jurík (vľavo) a Jozef Banáš v levickej knižnici. (šr)

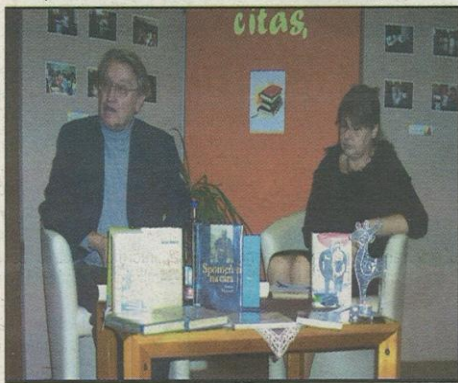
chytal spomienky na detstvo. Bratislavské podsvetie v rokoch 1930-45 zachytil v detektívkach *Hriešni ľudia mesta Bratislava*, ktorých vyšli už 7 zväzkov. Cenené sú jeho knihy rozhovorov zo svetovými spisovateľmi Americké dialógy. Jurík vstúpil do politiky ako pozorovateľ. Roky 1992-94 zachytil v knihe *Pokúšenie moci*. Chystá aj pokračovanie, pod názvom *Poučenie z moci*. Moc

je podľa neho nepočítateľná. Niektorí ľudia síce idú do politiky aj s ideálmi, ale pokúšenie moci podľahne každý. Banáš s ním súhlasil, tvrdiac, že politika je ako vír, keď sa podvoľte, strhne vás, keď odolávate, tak vás vyvrhne.

Jurík sa chystá vydať novú knihu pod názvom *Všetci sme potomkovia Kainovi*. Banáš čítal jej rukopis a tvrdí, že je vynikajúca. Banáš o sebe prezradil, že ako poslanec NR SR mal poslancov literatúru u pátra Antona Srholca, ktorý sa stará o bezdomovcov a 27 tisíc korún na jej prevádzku mu venoval. Keď odchádzal z parlamentu, navrhol niektorým poslancom KDH a SDKÚ-DS, aby v tom pokračovali. Nikto nechcel.

Obaja hostia sa ukázali ako pútaví a vtipní rozprávači (ako sa na politikov patrí) a porozprávali mnoho „pikošiek“ zo zákulisia politiky.

Obaja hostia boli zorganizované vďaka finančnej podpore mesta Levice.

Na besede spisovateľ Anton Hykisch

Po prvej skúsenosti nastúpila u neho autocenzúra a začal sa venovať „neškodným“ témam. Napísal *Sen vchádza do stanice o elektrifikácii železníc*. Novela *Nača* bola o mladosti a láskach a odporúčal ju mladým ľuďom. Počas uvoľnenia napísal román *Námestie v Mähringu* - autobiografické spracovanie neúspešného po-

Milujte kráľovnú, ktorej vzdal hold Márii Terézii.

V roku 1988 prišiel do Levíc. Na štipendium zo Zväzu slovenských spisovateľov písal román o výstavbe Atómovej elektrárne v Mochovciach. Bolo to v kritickom období po havárii v Černobyle. Hykisch je zástancom atómovej energie. Počas pobytu býval v hoteli Atóm a